

Győri Ítéltábla
Pf.I.20.102/2012/4. szám

A Győri Ítéltábla a dr. Lukovits Ügyvédi Iroda által képviselt **felperesnek** Kálmán, Szilasi, Sárközy és Társai Ügyvédi Iroda által képviselt **alperes** ellen jó hírnév megsértése iránt a Tatabányai Törvényszék előtt folyamatba tett perében a 2012. február 3. napján 4.P.21.192/2011/11. szám alatt hozott ítélet ellen a felperes által 12. szám alatt benyújtott fellebbezés folytán meghozta a következő

R é s z í t é l e t :

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatja, megállapítja, hogy az alperes a „bűnöző” szó használatával megsértette a felperes jó hírnévhez fűződő jogát a 2011. április 3-i "A" című hetilap 2. oldalán megjelent cikkben.

Az eltiltásra vonatkozó kereseti kérelem tekintetében az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Ezt meghaladóan az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezi és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítja.

Az ítéltábla a felperes és az alperes fellebbezési perköltségét 25.000 - 25.000 (Huszonötezer-huszonötezer) forintban állapítja meg.

A részítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s :

Az elsőfokú bíróság ítéletében a felperes az alperes kiadásában 2011. április 3-i számában megjelent cikk miatt személyhez fűződő jog megsértésének megállapítása és 1 millió forint nem vagyoni kártérítés megfizetése iránt indított keresetét elutasította.

Ítéletének indokolása szerint a Trnavai Járásbíróság 2011. február 18-án európai elfogatóparancsot bocsátott ki két személlyel, köztük a felperessel mint terheltekkel szemben a Szlovák Btk-ban megállapított kábítószeres, kábító hatású anyagok, pszichotrop anyagok, mérgek vagy származékaik tiltott előállítása, tárolás és velük való üzletelés különösen súlyosan minősülő bűncselekménye miatt.

A Fővárosi Bíróság a 2011. február 21-én kelt, a Fővárosi Ítéltábla határozatával 2011. február 25-én jogerőre emelkedett 3.Bk.212/2011/4. számú végzésével elrendelte a felperes ideiglenes átadási letartóztatását. A Fővárosi Bíróság 2011. április 6-án a felperes Szlovák Köztársaságnak átadását rendelte el. A Fővárosi Ítéltábla 2011. április 11-én helybenhagyta az elsőfokú határozatot, így a felperes kiadatása Szlovákia részére az európai elfogatóparancs alapján 2011. április 18-án megtörtént.

A Fővárosi Ítéltábla végzése szerint - az európai elfogatóparancsban írt gyanú alapján - a felperes további személyekkel szervezett csoportba tömörülve a Cannabis családba tartozó növények tiltott termesztésével, raktározásával, szállításával, terjesztésre irányuló tevékenységet folytatott azzal, hogy az ehhez szükséges terület bérleti díját rendszertelen időközökben fizette. A gyanú szerint a felperes ebben a hangárban - más személyekkel együtt - a fahelyiség kiépítését elrendezte, a berendezés felszerelésében maga is részt vett.

A Fővárosi Ítéltábla megállapította, hogy az elfogatóparancsban írt tényállás alapján a 2003. CXXX. törvény 1. sz. mellékletében megjelölt, un. katalogizált bűncselekménnyről van szó, amely miatt a felperest át kell adni az európai elfogatóparancsot kibocsátó hatóságnak.

Az alperesi sérelmezett cikk megjelenését megelőzően és azt követően is több hírportálon jelent meg a felperesre vonatkozó közlemény. Így a ...hu 2011. április 4-i számában írtak szerint a felperes "C" néven „idehaza és Szlovákiában sem ismeretlen a hatóság és a szervezett bűnözés köreiben. Életrajzát hullák kísérik... A szlovák nyomozók meggyőződése, hogy "G" rendelte meg a "város" 2-i mérszárlást, amelynek kapcsán egyébként már "B" is ült négy évet szlovák börtönben."

Az ...hu 2011. április 9-i közleménye szerint „...a Fővárosi Bíróság még szerdán engedélyezte a szlovák alvilágban "C" néven ismert "C" kiadatását Szlovákiának, írja a **Napilap**."

A ...hu (2011. 04. 04.), az ...hu (2011. 04.09.) és a ...hu (2011. 04. 21.) is beszámolt a felperes kiadatásáról, összefüggésbe hozva személyét maffiamérszárlással, illetve később is jelentek meg hasonló tartalmú cikkekhu 2011. 09. 07, ... Napilap.hu 2011. 09. 07.).

Az alperes kiadásában 18 megyében a megyei napilap vasárnapi számaként, "Város"1 és Város 1 megyében vasárnapi napilapként megjelenő „A" c. újság 2011. április 3-i (XIV. évfolyam 14. szám) számának 2. oldalán az alábbi cikk jelent meg: „A szlovákok kaphattak egy bűnözőt ...A szlovák alvilágban "C" néven ismert "B" adta ki a magyar rendőrség "D", "E" médiavállalkozó feltételezett gyilkosáért cserébe - írja a "F". Az Országos Rendőr-főkapitányság hírzárlatot rendelt el az ügyben. "D" várható kiadatása rendőrdiplomáciai siker."

2011. április 18-án a felperest külföldre szállították, 2011. május 10-én a felperes jogi képviselője felszólította az alperes, hogy 8 napon belül kérjenek bocsánatot a felperestől jó hírnév megsértése miatt és 1 millió Ft nem vagyoni kártérítés megfizetését is kérte.

Az alperes a 2011. május 18-i válaszában elzárkózott a felperesi igények teljesítésétől, mert álláspontja szerint a cikk a felperes jó hírnevét nem sértette. Az azóta megjelenő rendőrségi és egyéb híradások az alperes lapjának híradásában foglaltakat megerősítették, így pl. a "F" 2011. április 11-i híradása.

Az elsőfokú bíróság a felperesi keresetet elutasító döntése során kifejtette, hogy helytállóan hivatkozott a felperes arra, hogy más sajtó híradásának átvétele az alperest önmagában nem mentesíti a felelősség alól.

Az elsőfokú bíróság figyelemmel arra, hogy a felperes a „bűnöző" szó használatát sérelmezte, azt vizsgálta, hogy az alperes e kifejezést jogellenesen vagy jogszerűen használta-e a sérelmezett cikkben.

Megállapította, hogy a „bűnöző" kifejezés nem tényállításnak, hanem értékítéletnek minősül. A Magyar Értelmező Kéziszótár szerint bűnöző az, aki súlyosabb bűncselekményt (bűncselekményeket) követ (követett) el. A köznyelvben nem azt tekintik bűnözőnek, aki jogerős büntető ítélet hatálya alatt áll, mivel a bűnöző kifejezés ennél szélesebb tartalommal bír.

Az átlagos újságolvasó számára nem az a bűnöző, aki erkölcsi bizonyítvánnyal rendelkezik, mert bűnözőnek tekinti azt is, aki súlyosabb bűncselekményeket követett el korábban, függetlenül attól, hogy mentesült-e vagy sem a büntetés hatálya alól. Az alperesi hír akkor sérti a felperes jó hírnevét, ha az abban megjelenő értékítélet valótlan tényeken alapul, a felperes korábban nem követett el bűncselekményt. Leszögezte, hogy a kiadatásban megjelölt cselekmény miatt a felperes az ártatlanság védelme miatt bűnözőnek nem tekinthető.

Elfogadta az alperesi érvelést, miszerint ha a felperes a 2009. évi XLVII. törvény 7.§ a)-b)-c) pontjában felsorolt bűnügyi nyilvántartások valamelyikében, vagy az Európai Unió hasonló nyilvántartásában szerepel, az alperes a bűnöző kifejezést jogszerűen használta. Az alperes indítványára azonban az elsőfokú bíróság csak felperesi hozzájárulás birtokában kérhetett volna tájékoztatást a bűnügyi nyilvántartási rendszerektől. Ezért a Pp. 3.§ (3) bekezdése alapján a felperesnek kellett volna bizonyítania, hogy korábban vele szemben nem volt jogerős büntető ítélet kiszabva. Felhívta a felperest, hogy nyilatkozzon arról is, hogy az alperesi ellenkérelme szerinti megkeresésekhez (magyar bűnügyi nyilvántartás, KIM útján a Szlovák Köztársaság illetékes szerveinek megkeresése, Nemzeti Nyomozóiroda megkeresése) hozzájárul-e. Figyelmeztette, amennyiben nem csatolja annak igazolását, hogy korábban büntető ítéletet vele szemben nem szabtak ki, és nem adja meg a hozzájáruló nyilatkozatát a megkeresésekhez, azt a terhére értékeli.

A felperes a jelzése ellenére nem csatolta az erkölcsi bizonyítványát, és kizárólag ahhoz járult hozzá, hogy a bíróság a fenti jogszabály 7.§ a) pontja szerinti büntetéseket nyilvántartásából kérjen adatokat. Ez azonban - az alperesi állásponttal egyetértve - nem alkalmas annak igazolására, hogy a felperes korábban bűncselekményt nem követett el.

A felperes Szlovákiában fogatosított, 4 éves korábbi szabadságvesztés büntetésére utaló cikkek és a csak a felperesnek kiadható adatok miatt az alperes alapos okkal kérte a bűnügyi nyilvántartás teljes körű adatainak beszerzését. Bár a bírói gyakorlat a személyhez fűződő jog megsértése iránti perekben a bizonyítási terhet az alperesre telepíti, azonban - a nemleges tény bizonyíthatatlansága miatt - a perbeli esetben csak a felperes hozzájárulásával lehet igazolni, azaz csak a felperes tudja igazolni, hogy korábban bűncselekményt nem követett el. A felperes azonban elzárta az alperest attól a lehetőségtől, hogy igazolja a bűnöző kifejezés jogszerű használatát. Bár a felperes nem kötelezhető arra, hogy számot adjon olyan elítéléséről, amely miatt már nem áll büntető ítélet hatálya alatt, azonban ha a felperes a perben a jó hírnévnek sérelmére hivatkozik, akkor a megkereséseket illetően hozzájárulása nem mellőzhető. A felperesnek e per megindításakor számolnia kellett volna azzal, hogy a korábbi elítéléséről is nyilatkoznia kell, mert a bűnöző kifejezés általános köznapi tartalma nem egyezik a büntető ítélet hatálya alatt nem állással. A hozzájárulás hiányát a felperes terhére kellett értékelni.

Megjegyezte, hogy a felperesre vonatkozó hírközlés mérete és jellege az egyéb sajtóközleményekhez képest nem volt számottevő. Kétséges, hogy az alapján a felperes azonosítható volt-e, mivel a sajtóhírekben "B"-ként szerepelt. Mindezeknek azonban nem volt jelentősége, mert a hátrányt, az okozati összefüggést a törvényszék nem vizsgálta.

Az elsőfokú ítélet ellen a felperes fellebbezést terjesztett elő, amelyben elsődlegesen az elsőfokú ítélet megváltoztatásával a keresetnek történő helyt adást, másodlagosan az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új határozat hozatalára utasítását kérte.

Arra hivatkozott, hogy az alperesi közlés - szemben az elsőfokú bíróság álláspontjával - nem értékítélet, hanem tényközlés, mivel annak valósága, valótlanága bizonyítható.

Álláspontja szerint a sajtó kizárólag két konjunktív feltétel, jogerős bűncselekmény elkövetését megállapító ítélet és a Btk. 100.§-ában rögzített mentesítés hiánya, együttes megléte esetén

használhatja valamely személy vonatkozásában megalapozottan a bűnöző kifejezést. Hangsúlyozta, hogy a 2009. évi XLVII. törvény négy bűnügyi nyilvántartást különböztet meg: büntettek; hátrányos jogkövetkezmények alatt álló, büntetlen előéletű személyek; a büntetőeljárás hatálya alatt állók és a kényszerintézkedés hatálya alatt állók nyilvántartását. A bűnöző szó használata azon személyek esetében megalapozott, akik a büntettek nyilvántartásában szerepelnek, mert ők azok a személyek, akiket a bíróság jogerősen elítélt és velük szemben olyan büntetést szabott ki, amelyre a mentesítés az ítélet jogerőre emelkedésének napján nem állt be. A további három nyilvántartásban szereplés nem alapozza meg a bűnöző kifejezés használatát.

Jelen peres eljárásban az alperesnek kellett volna azt bizonyítania, hogy a bűnöző kifejezést jogszerűen használta a felperes vonatkozásában. Ennek alátámasztására nem csatolt semminemű bizonyítékot az eljárás során. Az alperesnek vizsgálnia kellett volna a megjelent állítások valóságtartalmát. Ezért akkor járt volna el jogszerűen az alperes, ha a cikk megjelenése előtt megkeresi a kijelölt bírósági szóvivőt a felperes büntetett előéletére vonatkozó hiteles tájékoztatás érdekében.

Köztudomású, hogy az alperes hátrányt okozott a felperesnek azzal, hogy őt bűnözőnek nevezte. Két kiskorú gyermeke és felesége számára, akik a felperes nevét viselik sérelmes volt az alperes jogellenes közlése, mert az a családtagok társas kapcsolatait, társadalmi érintkezését elnehezítette, hátrányosan befolyásolta. Az erre vonatkozó bizonyítási indítványt (a felperes házastársának meghallgatását) indoklás nélkül mellőzte az elsőfokú bíróság. A felperes jövőbeli üzleti és munkalehetőségei is jelentős mértékben csökkentek.

A jogi képviselő a felperessel való korlátozott kapcsolattartásra hivatkozással fellebbezéséhez csatolta a bejegyzés mentes erkölcsi bizonyítvány hiteles másolatát.

Az alperes a fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte. Fenntartotta, hogy jogszerűen használta a bűnöző kifejezést. Az alperes azzal kapcsolatban, hogy a felperessel szemben korábban sor került jogerős büntető ítélet meghozatalára, az összes bizonyítási indítványát előterjesztette. A felperes azonban csak ahhoz járult hozzá, hogy a bíróság csak a 7.§ a) pontja szerinti büntettek nyilvántartásából kérjen le adatokat. Ebből az következik, hogy a 7.§ b)-d) pontjai szerinti adatlekérésből a felperes által nem kívánt információk láttak volna napvilágot, amelyek a per kimenetelést felperesre nézve hátrányosan alakították volna. A felperesi hozzájárulás hiányában nem lehetett a teljes körű bizonyítási eljárást lefolytatni, ez a tény a felperes terhére értékelendő. Nem köztudomású tény, hogy bűnöző kifejezés az érintett személynek hátrányt okoz, annak bizonyítására a közlésben megjelölt személy köteles. Az életminőségben bekövetkezett hátrányos változás a jelen esetben nem állapítható meg.

A fellebbezés az alábbiak szerint részben alapos.

Az elsőfokú bíróság a bizonyítási eljárást a szükséges és egyben elégséges mértékben lefolytatta, a beszerzett bizonyítékokat helyesen, okszerűen, a Pp. 206.§ (1) bekezdésének megfelelően értékelve helyes tényállást állapított meg; az így megállapított tényállásból azonban téves jogi következtetéssel érdemben helytelen döntést hozott.

A Ptk. 75. § (1) bekezdés szerint a személyhez fűződő jogokat mindenki köteles tiszteletben tartani. E jogok a törvény védelme alatt állnak. A (2) bekezdés értelmében a személyhez fűződő jogok védelmére vonatkozó szabályokat a jogi személyekre is alkalmazni kell, kivéve, ha a védelem - jellegénél fogva - csak a magánszemélyeket illeti meg.

A Ptk. 78. § (1) bekezdés értelmében a személyhez fűződő jogok védelme kiterjed a jó hírnév védelmére is. A (2) bekezdés szerint pedig a jó hírnév sérelmét jelenti különösen, ha valaki más személyre vonatkozó, azt sértő, valótlan tényt állít, híresztel, vagy való tényt hamis színben tüntet fel.

Nem osztotta az ítéltábla azon elsőbírői álláspontot, amely a sérelmezett alperesi cikkben használt bűnöző kifejezést értékítéletnek minősítette. Az állandó bírósági gyakorlat értelmében tényállítás a múltban vagy a jelenben történt konkrét cselekményre vagy eseményre vonatkozó közlés. A tényállítást a véleménynyilvánítástól elhatárolja ezen túl az is, hogy amíg a tények fennállása bizonyítható, addig az értékítéletek valóságtartalma nem bizonyítható (BDT2011.2403).

A bűnöző kifejezés - miként arra az elsőfokú bíróság is helyesen utalt - a köznapi felfogásban azt jelenti, hogy valaki súlyos bűncselekmény(ek)e)t követ, követett el. Ezért ez a jelző olyan kifejezés, amely mögött - annak valósága esetén - konkrét tények állnak.

Az egységes bírói gyakorlat szerint a jó hírnév sérelmét csak olyan tény állítása eredményezheti, amely valótlanyságot fejez ki, és amely a közfelfogás szerint sértő. Ezért szükségessé vált annak vizsgálata, hogy az alperes által használt kifejezés valós- e vagy sem, sértő- e vagy sem.

A Pp. 164.§-ának (1) bekezdése szerint a per eldöntéséhez szükséges tényeket általában annak a félnek kell bizonyítania, akinek érdekében áll, hogy azokat a bíróság valónak fogadja el. Személyiségvédelmi perben a felperesnek azt kell bizonyítania, hogy az alperes részéről leírásra került az általa sérelmezett nyilatkozat, és az alkalmasak a jó hírnevének megsértésére, de nemleges körülményeket nem kell bizonyítania. Ezért a bizonyítás a továbbiakban azt terheli, aki más jó hírnevének megsértésére alkalmas tényállítást közöl, vagy véleményt nyilvánít. Emiatt a felperes által sérelmezett állítás valóságtartalmát az alperesnek kellett volna igazolnia. Az elsőfokú bíróság azonban a részben eltérő jogi álláspontja miatt hibásan telepítette a felperesre a bizonyítási terhet. Egyetértett az ítéltábla azzal, hogy a felperesre is hárul bizonyos szintű bizonyítási terhet, azonban az kizárólag abban a nyilvánulhat meg, hogy a felperes köteles igazolni, hogy olyan „tisztá”, bejegyzés mentes erkölcsi bizonyítvánnyal rendelkezik, amely alapján megállapítható, hogy a büntettek nyilvántartásában nem szerepel (2009. évi XLVII. törvény 7.§ a) pont). Az erre vonatkozó kioktatást helyesen alkalmazta az elsőfokú bíróság, és tekintettel arra, hogy a kioktatása nem tartalmazta a Pp. 141.§ (6) bekezdésére történő figyelmeztetést, a felperes nem volt elzárva attól, hogy az erkölcsi bizonyítványát a másodfokú eljárásban csatolja. Ennek csatolásával eleget tett a ráháruló bizonyítási kötelezettségnek, megfelelően igazolta, hogy a büntettek nyilvántartásában nem szerepel (7.§ a) pont).

Ezen felül azonban a perben irányadó bizonyítási szabályok alapján az alperest terhelte annak igazolása, hogy jogszerűen használta a bűnöző kifejezést, azaz kellő adatokkal kellett volna alátámasztani annak valóságát. Kétségtelen, hogy ezt a hátrányos jogkövetkezmények alatt álló, büntetlen előéletű személyek nyilvántartásából (7.§ b) pont) lekérhető okirattal tudta volna igazolni, amelyhez azonban a felpereshez hozzájárulása volt szükséges.

Azonban figyelemmel arra, hogy az alperes semminemű konkrét adattal nem rendelkezett a felperes „bűnözői előéletére”, az ítéltábla álláspontja szerint egyetlen eljárás sem, így jelen polgári peres eljárás sem szolgálhat arra, hogy a felperesre vonatkozó bűnügyi személyes adat közlést (az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi

CXII. törvény 3.§ 4. pontja) a bizonyítási teher „visszafordításával” kikényszerítsen a felperestől.

Az alperes érvelése kapcsán megjegyzi az ítéletábra, hogy az alperes a cikkében nem tüntette fel, és ezt az eljárás során nem is igazolta, hogy a cikkbeli közlését sajtótájékoztatón elhangzottakra alapította.

Az ítéletábra álláspontja szerint az alperesi cikk alapján a felperes azonosítható, felismerhető volt.

A fentiek alapján az ítéletábra álláspontja szerint az alperes nem tudott eleget tenni a Pp. 164.§ (1) bekezdése alapján őt terhelő bizonyítási kötelezettségének, nem igazolta, hogy a bűnöző kifejezését jogszerűen használta, azaz, hogy a felperes bűnösségét bármilyen bűncselekményért a bíróság jogerősen megállapította volna. Erre figyelemmel a közlés valóságtartalmát nem támasztotta alá, a valótlan kijelentés egyben sértő tartalmat hordoz, ezért annak közlésével az alperes jogsértést követett el.

A fentiek alapján az elsőfokú bíróság tévesen utasította el a felperes megállapítási keresetét, ezért az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253.§ (2) bekezdése alapján részben megváltoztatta, és a Ptk. 84. § (1) bekezdésének a) pontja szerint a jogsértést megállapította.

Az állandó és következetes bírósági gyakorlat értelmében a jogsértés megállapítása esetén az objektív jogkövetkezmények alkalmazása csak kivételes esetben mellőzhető. A konkrét esetben az ítéletábra álláspontja szerint az eltelt hosszabb időre és arra figyelemmel, hogy a felperes már nem tartózkodik Magyarországon, kizárt az alperes részéről a jogsértés megisméltésének a lehetősége, így nem volt jogsértő az, hogy az elsőfokú bíróság a további jogsértéstől az alperest nem tiltotta el, ezért az ítéletábra az erre vonatkozó elsőfokú döntést a Pp. 253.§ (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A felperes a Ptk. 84. § (1) bekezdésének e) pontja alapján nem vagyoni kártérítési igényt is előterjesztett az alperessel szemben, azonban az elsőfokú bíróság az eltérő jogi álláspontjára figyelemmel, a jogsértés megállapításának hiánya miatt az e körben szükséges bizonyítási eljárást nem folytatta le. Erre tekintettel az ítéletábra a Pp. 252.§ (2) bekezdése alapján az elsőfokú bíróság ítéletét a nem vagyoni kárpótlás körében hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot e körben a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította.

A személyhez fűződő jog megsértése miatt érvényesített nem vagyoni kártérítés esetén is alkalmazandó a Ptk. 339.§ (1) bekezdése és a Ptk. 355. § (4) bekezdése. Ezért a felperest terheli annak bizonyítása, hogy az alperes jogellenes magatartással okozati összefüggésben olyan hátrány érte, ami csak nem vagyoni kártérítéssel kompenzálható.

Az újabb eljárás során a felperest tájékoztatni kell a bizonyításra szoruló tényekről, a bizonyítási teherről, illetve a bizonyítás sikertelenségének, valamint az ezzel kapcsolatos mulasztásának, késedelmének következményeiről (Pp. 3.§ (3) bekezdés, 141.§ (6) bekezdés). A fentiek szerint lefolytatott eljárás eredményeként lesz a törvényszék abban a helyzetben, hogy törvényes és egyben megalapozott döntést hozzon.

Az ítéltábla a fellebbezési eljárás költségét a Pp. 252.§ (4) bekezdése alapján csak megállapította.

ő, 2013. évi június hó 6. napján

Dr. Lezsák József sk. a
tanács elnöke

Dr. Szalay Róbert sk.
előadó bíró

Dr. Vass Mária sk.
bíró